

Kultur- och folkbildningsplan

Pajala kommun 2017–2020

Kultur- och folkbildningsplan

Pajala kommun 2017–2020

Nationella kulturpolitiska mål

Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund.

Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet.

Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor,

främja kvalitet och konstnärlig förnyelse,

främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas,

främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan,

särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

Kulturplan Norrbotten - regionala mål

Norrbottningarna skall leva ett rikt och utvecklande liv i en region med livskraft och tillväxt. Genom en stabilare infrastruktur ska tillgänglighet och delaktighet till kultur utvecklas inom alla områden i hela Norrbotten.

Kulturen ska vara en motor och pådrivare i länets utveckling.

Barn och ungdomar ska erbjudas ökad delaktighet i kulturlivet och möjligheter att påverka kulturutbudet i länet.

Den konstnärliga utvecklingen och kvaliteten ska ha ett särskilt fokus och hela länet ska få del av kultur av hög kvalitet.

De nationella minoriteternas kultur ska ges en starkare ställning.

Kultur ska användas för att stärka norrbottningarnas hälsa.

”Kulturen ska vara en motor och pådrivare i länets utveckling.”

Kultur- och fortbildningsplan

Lokala mål – Pajala kommun 2017–2020

Nämnden ska verka för att de nationella och regionala kulturmålen ska få genomslag i Pajala kommun.

Nämnden ska verka för ett varierat utbud av kultur- och folkbildningsaktiviteter för alla medborgare runt om i kommunen. Aktiviteterna ska bidra till bildning och stimulera deltagandet och medskapandet.

Verksamhet som riktar sig till barn- och ungdomar ska prioriteras. De ungas möjligheter att vara med och påverka kulturlivet ska öka.

”Verksamhet som riktar sig till barn och ungdom ska prioriteras.”

Den lokala identiteten ska stärkas genom att kulturarvet synliggörs och sätts i ett större sammanhang, såväl nationellt som gränsöverskridande.

För att vidga utbudet och garantera en hög kvalitet ska nämnden i största möjligaste mån samarbeta med lokala och regionala aktörer inom kultur och folkbildning. Detta grundar sig i insikten om att vi i vår kommun måste hjälpas åt för att behålla och utveckla kulturen och folkbildningen. Även samarbetet över gränserna ska främjas.

Allmänkultur

Pajala kommun har en lång och rik kulturtradition med många utövare, främst inom musik och teater. Många kulturaktiviteter anordnas av föreningar

runt om i kommunen såsom enskilda kulturaktiviteter, men också längre arrangemang, exempelvis dansveckan Römppäviikko och andra kulturveckor i byarna.

I Korpilombolo arrangerar den lokala kulturföreningen varje år mellan 1 och 13 december kulturfestivalen European Festival of the Night.

Tornedalsteatern – ToTe - är en lokal kulturinstitution som genom sina produktioner, med en blandning av professionella och amatörer, erbjuder kommunmedborgarna ett brett utbud. ToTe har också en betydande produktion riktad till barn och ungdom.

I kommunen finns ett antal professionella kulturarbetare som tillsammans med andra aktörer bidrar till att göra kommunen känd för ett aktivt kulturliv.

Mål:

Nämnden ska verka för att stötta aktiva föreningar som kan fungera som lokala samarbetspartners när det gäller att arrangera olika typer av kultur- och folkbildningsarrangemang. Detta kan till exempel ske genom att ta emot föreställningar, produktioner och föreläsningar. Ett sådant samarbete kan bidra till att möjliggöra ett varierat utbud av kultur- och folkbildningsaktiviteter runt om i hela kommunen.

Nämnden ska verka för bildandet av en arrangörsförening. Föreningen kan utgöra en samtalspartner för att kunna ta emot föreställningar, samt möjliggöra resor till större kvalitetsproduktioner på annan ort.

Nämnden ska aktivt verka för att kultur- och folkbildningsfrågorna får en större tyngd i den kommunala verksamheten.

Nämnden ska aktivt ta ställning i viktiga regionala kultur- och folkbildningsfrågor som berör Pajala kommun.

Arkiv

I nuläget saknas ett centralt arkiv för foton, dokument och handlingar av kulturhistoriskt värde - från nutid och svunna tider. Viss dokumentation är gjord i en del byar i form av foton, böcker och handlingar.

Mål:

Nämnden ska verka för att skapa förutsättningar för ett digitalt folkminnesarkiv med bilder och dokument som beskriver vardagslivet i kommunen från forntid till nutid. Arkivets syfte är att tillgängliggöra och bevara detta kulturarv för nuvarande och kommande generationer.

Barn och ungdomskultur

Ett av skolans övergripande mål enligt läroplanen är att eleverna ska kunna

använda och ta del av många olika uttrycksformer, såsom språk, bild, musik, drama och dans. Eleverna ska också utveckla kännedom om samhällets kulturutbud. Varje år erbjuds samtliga eleverna att delta i Kulturskolans verksamhet.

Eleverna får också möjlighet att ta del av professionell scenkonst. Utbudet kommer främst via länets kulturinstitutioner och Tornedalsteaterns utbud. Ambitionen för närvarande är att varje stadium ska få minst en föreställning per termin.

Mål:

Nämnden ska verka för utbudet som riktar sig till barn- och ungdomar bibehålls och ökar.

Eleverna ska ges möjlighet att genom olika projekt träffa kulturarbetare inom olika områden.

Bibliotek

Biblioteken har en central roll för spridning av kunskap och bildning. Integrerade folk- och skolbibliotek finns för närvarande i Junosuando, Korpilombolo, Pajala och Tärendö. Boklådor finns i en del byar. Sedan tidigare finns en biblioteksplan som återkommande revideras.

Mål:

Nämnden ska verka för att biblioteken utvecklas till att vara centrum för folkbildningsverksamheten, läsfrämjande åtgärder, samt kulturarrangemang.

Nämnden ska också verka för att en långsiktig plan för utveckling av verksamheten tas fram.

Dans

Dansintresset är stort bland barn och unga i kommunen. Via Kulturskolan har barn och ungdomar möjlighet att delta i dansverksamhet. En stor majoritet av deltagarna är flickor.

I kommunen finns också verksamma utövare av traditionell folkdans.

Det finns tre salar utrustade med speglar avsedda för dansträning.

Det är svårt att visa större professionella dansföreställningar för allmänheten eftersom kommunen saknar en tillräckligt stor scen.

Mål:

Nämnden ska verka för att få fler pojkar aktiva inom dansen.

På regional nivå ska nämnden verka för etableringen av ett danscentrum i länet, samt att regionen ökar subventionerna till dansföreställningarna som turnerar i Norrbotten.

Nämnden ska också verka för att den traditionella folkdansen i kommunen lyfts fram, levandegörs och bevaras.

Film

I kommunen finns två biografer, en i Junosuando och en i Pajala. Båda är digitaliserade.

Genom delägarskapet i Film pool Nord har kommunen tillgång till filmkonsulenternas kompetens och möjlighet att ta del av olika aktiviteter inom filmområdet.

Mål:

Nämnden ska verka för att stötta de föreningar och enskilda kulturarbetare som aktivt arbetar med kvalitetsfilm i kommunen.

Nämnden ska medverka i arbetet med att få igång skolbioverksamheten och för att även kvalitetsfilm regelbundet ska visas i kommunen.

Hantverk

Det finns ett antal hantverkare verksamma i kommunen, ofta med koppling till besöks- och upplevelsenäringen. Lokalt hantverk prioriteras vid kommunala gåvor.

Mål:

Nämndens ambition är att genom ett ökat samarbete med länets slöjdkonsulenter öka kunskapen och intresset för våra lokala hantverkstraditioner och slöjd bland barn och unga.

Konst och utställningsverksamhet

I nuläget saknas en utställningshall i Pajala kommun. Detta innebär begränsade möjligheter att ta emot och visa olika utställningar från både fria kulturarbetare och länsinstitutionerna.

I Korpilombolo finns en mindre utställningslokal i kombination med en restaurang där konstföreningen regelbundet ordnar konstutställningar.

Mål:

Nämndens ambition är att verka för att en anpassad utställningslokal skapas för att möjliggöra mottagande av olika typer av utställningar.

Kulturarvet vår kultur – meänkieli och finska

Kulturarvet utgörs av vår historia, vår språkliga mångfald, våra religiösa traditioner och våra byars bebyggelse. Inom kommunen finns många kulturmiljöer, de äldsta i form av arkeologiska fyndplatser daterade drygt 11 000 år sedan. En del av dessa miljöer finns presenterade i Länsstyrelsens Kulturmiljöprogram.

Sedan 2005 så finns Struves meridianbåge med mätpunkt Jupukka på UNESCOs världsarvslista.

Den språkliga mångfalden bevaras genom fortsatt arbete med att revitalisera meänkieli. Här har Tornedalsteatern med sina produktioner en viktig roll. Genom att stärka både meänkielis och finskans ställning så utvecklas den egna kulturella identiteten.

Kommunen har en handlingsplan för minoritetsspråken.

Nämnden ska verka för vård och förvaltning av kulturarvet, samt att öka kunskapen om och öka tillgängligheten för allmänheten.

Ambitionen är också att stödja föreningar och enskilda intresserade som verkar för att bevara och föra vårt kulturarv vidare till kommande generationer.

Kulturskolan

Kommunens kulturskola erbjuder eleverna möjlighet att delta och utvecklas i ämnena musik, dans och teater både under och efter skoltid.

Olika projekt och föreställningar riktade mot grundskolan gör att alla elever i grundskolan nås av Kulturskolans utbud. Genom en omfattande utåtriktad

verksamhet är Kulturskolan en stor del av kommunens kulturutbud.

Kulturskolan har ett nära samarbete med Tornedalsteatern genom olika teaterprojekt. Länets kulturskolor samarbetar genom olika ämnesnätverk, gemensamma fortbildningsdagar och regelbundna ledarträffar.

Mål:

Nämndens ska verka för att utöka Kulturskolans utbud med fler kortkurser, främst i ämnena bild, filmproduktion, hantverk och skrivande. Detta kan möjliggöras genom extern finansiering genom de kulturbidrag som är tillgängliga.

Ambitionen är också att utveckla samarbetet med länsinstitutionerna och andra aktörer i länet och att få igång ett utbyte med närliggande kommuner i Finland.

Genom att ha en omfattande utåtriktad verksamhet ska Kulturskolan även fortsatt vara en betydande kulturaktör i kommunen.

”Nämnden ska verka för att behålla och utveckla det rika musikkivet i kommunen.”

Museum- och utställningsverksamhet

Kommunen har tidigare bedrivit museiverksamhet vid Laestadius museet. Nu drivs verksamheten av andra intressenter som även har fått disponera en del av föremål som ägs av kommunen.

I flera byar finns Hembygdsgårdar med samlingar av bruksföremål som visar hur människorna levde och verkade för.

Mål:

I samarbete med andra aktörer ska nämnden verka för att synliggöra och främja verksamheten vid Laestadiusmuséet.

Nämnden ska också samverka med kommunens hembygdsföreningar för att sprida kunskap om det lokala kulturarvet.

Musik och sång

I kommunen finns många framgångsrika aktiva professionella frilansade musiker där grupperna JORD, The Magnettes och Raj raj band är några exempel. Utöver dessa finns ett rikt musikliv bestående av musikgrupper och körer med deltagare i varierande åldrar som ser till att föra de traditionella tonerna från Tornedalen vidare, många av dessa i studieförbundens och Pajala församlings regi. Årligen arrangeras spelträffar främst inom den traditionella dragspelsmusiken.

Mål:

Nämnden ska verka för att behålla och utveckla det rika musiklivet i kommunen.

Samarbete

Pajala kommun samarbetar med Jokkmokk, Gällivare och Kiruna i samverkansgruppen Kraftfält Norr. Genom att planera och genomföra gemensamma kulturarrangemang och projekt synliggörs kommunens egna kulturutövare i samverkanskommunerna.

Samverkansgruppen Kraftfält Norr fungerar också som remissinstans i olika kulturfrågor mot Region Norrbotten och samverkar vid bidragsansökningar till olika gemensamma kulturaktiviteter.

Samverkan sker också med övriga 13 kommuner i Tornedalsrådets kulturgrupp.

Vidare sker regelbundna träffar mellan länets kommuner och Enhet Kultur och utbildning från Regionen runt samverkansmodellen- Kulturplan för Norrbotten. Enheten besöker också kommunen årligen för att träffa representanter för politiker och civilsamhälle.

Mål:

Nämnden ska genom ett tätt samarbete med ovanstående aktörer verka för kultur- och folkbildningsfrågorna i kommunen.

Dialog om kulturfrågor

Samverkansmodellen runt länets kulturplan och kommunens kultur och folkbildningsplan förutsätter en levande dialog mellan kommunen och civilsamhället.

Mål:

Nämndens ska genomföra två regelbundna träffar per år mellan förvaltningen och kommunens kulturarbetare och föreningar för att hålla dialogen med civilsamhället levande samt stötta och utveckla det fria kulturlivet i kommunen.

Studieorganisationer och andra utbildningsanordnare

Nämnden stöder folkbildningen genom att årligen bevilja bidrag till studieförbunden. I nuläget verkar ABF och Studieförbundet Vuxenskolan i Pajala kommun.

Mål:

Nämnden ska genom att fördjupa samarbetet med olika studieförbund verka för att främja folkbildningen genom fler utåtriktade aktiviteter till kommunmedborgarna.

Styrning/uppföljning/utvärdering

I början av varje år presenterar verksamheterna förslag på mål som ska fastställas av nämnden. Målen ska vara konkreta, mätbara och uppföljningsbara. Vid årets slut redovisas utfallet för nämnden.